

Redovisning av arbetet med nationella forskningsprogram

Innehållsförteckning

1 Övergripande redovisning av arbetet med nationella forskningsprogram	4
Sammanfattning	4
Inledning	5
De nationella forskningsprogrammen har en övergripande samordning	5
Tydlighet i övergripande programorganisation	6
Programkommittéer leds av oberoende ordförande	6
Syntesutlysningar är ett nytt finansieringsinstrument i programmeringen	7
Internationella erfarenheter tas tillvara	7
Enhetlig process i utformningen av agendor	8
Samlade insatser för nationella forskningsprogram kräver finansieringsvolym	8
Kommunikationsinsatser för förstärkt samverkan	9
2 Redovisning av arbetet med nationellt forskningsprogram om klimat	10
Samverkan och programmets organisation	10
Programmets aktiviteter	11
En strategisk forskningsagenda	11
Utlysningar av medel	12
Kommunikationsinsatser	13
Kommande arbete inom programmet	13
3 Redovisning av arbetet med nationellt forskningsprogram för hållbart samhällsbyggande	15
Samverkan och programmets organisation	15
Programmets aktiviteter	16
En strategisk forskningsagenda	16
Utlysningar inom programmet	17
Kommunikationsinsatser	18
Kommande arbete inom programmet	19
4 Redovisning av arbetet med nationellt forskningsprogram för livsmedel	20
Samverkan och programmets organisation	20
Programmets aktiviteter	21
En strategisk forskningsagenda	21
Utlysningar av medel	21
Kommunikationsinsatser	22
Kommande arbete inom programmet	23

1 Övergripande redovisning av arbetet med nationella forskningsprogram

Sammanfattning

Formas har i uppdrag att vara värd för tre av de nationella forskningsprogrammen och har för programmens organisation och drift valt att arbeta med en övergripande genomgående struktur. Syftet är att skapa tydlighet och goda förutsättningar för synergier och effektivitet i samsamarbetsytorna mot andra forskningsfinansiärer, för samverkan med intressenter samt i den interna operativa organisationen.

För samordningen mellan värdmyndigheterna för de nationella forskningsprogrammen finns samsamarbetsytorna på olika nivåer; på ledningsnivå genom en huvudsekreterargrupp och i den operativa arbetet genom samverkansgrupper för programkoordinering, kommunikation respektive uppföljning och utvärdering.

Programkommittéerna för de program Formas är värd för är tillsatta och myndigheten har valt att kommittéerna ska ledas av en erfaren ordförande som är oberoende från de enskilda finansiärerna. Syftet med detta är att få ett fristående perspektiv och att bidra till en helhetssyn, där inte någon enskild finansiärs intresse prioriteras. En eller flera referensgrupper kommer att knytas till kommittéerna utifrån de behov som identifieras.

Tillväxtanalys har på initiativ från Formas genomfört en internationell kartläggning av forskningsprogram som adresserar samhällsutmaningar. Formas väger in lärdomar från kartläggningen i utformningen av de strategiska forskningsagendorna och programorganisationen.

Formas har haft en gemensam process för att ta fram agendorna för hållbart samhällsbyggande och klimat. Formas utgångspunkt är att respektive agenda ska vara ett övergripande strategiskt ramverk för programmet med tydliga mål och effektiv programlogik. I juni 2018 förväntas beslut om en första version av dessa agendor.

Programmen befinner sig i en uppbyggnadsfas. Ett successivt ökat medelsbehov kan bli aktuellt när forskningsagendorna ska implementeras. De nationella programmen adresserar betydande samhällsutmaningar. För att möta programmets mål krävs därför resurser både för forsknings- och innovationsinsatser, liksom för samverkan och åtgärder som kan nyttiggöra programmets resultat.

Under 2017 genomförde Formas de första utlysningarna inom de tre nationella forskningsprogrammen. Inför utlysningarna har Formas samverkat med andra forskningsfinansiärer och med intressenter (myndigheter, företag, civilsamhälle). De utlysningar som genomförts har efterfrågat tvär- eller mångvetenskapliga projektansökningar och Formas har arbetat för att förtydliga efterfrågan på medverkan från humanistiskt eller samhällsvetenskaplig forskning.

Formas har inom samtliga tre nationella forskningsprogram genomfört utlysningar för att finansiera synteser. Målet för respektive syntesutlysning har varit att få en systematisk genomlysning av befintlig kunskap och kunskapsbehov inom ett antal frågeställningar inom

respektive programområde. Synteserna ska även vara en del av underlaget i det vidare arbetet med programmet.

Det nationella programmet för livsmedelsforskning saknar i dagsläget långsiktig finansiering. De sex andra nationella forskningsprogrammen är tioåriga satsningar medan livsmedelsprogrammet inte har några medel i anslag från 2020 och framåt. Formas bedömer att en substantiell forsknings- och innovationssatsning behövs för att stärka sektorn långsiktigt, för att bidra till ökad produktivitet och innovation i livsmedelskedjan och för att nå hållbar produktion och konsumtion av livsmedel. Programmet ska samfinansieras av näringslivet och då är en tydlig prioritering i form av statlig finansiering angeläget. För att kunna svara mot uppdraget och möta ambitionen i den nationella livsmedelsstrategin föreslår Formas en successiv uppbyggnad av programmet med ytterligare 35 miljoner kronor 2019 till en nivå på 100 miljoner kronor årligen från 2020.

Inledning

I Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft (prop. 2016/17:50) presenterade regeringen ökade anslag till forskning och innovation för att möta de samhällsutmaningar som vi står inför. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (Riksdagsskrivelse 2016/17:208). Regeringen gav Formas, Forte och Vetenskapsrådet i uppdrag att utveckla sex tioåriga nationella forskningsprogram för att skapa goda förutsättningar för forskningens medverkan i att lösa samhällsutmaningar, för tvärvetenskaplig och tvärsektorieell samverkan och för att stärka sambandet mellan forskning och utbildning. I juni 2017 beslutade regeringen att inrätta ytterligare ett nationellt forskningsprogram. De sju programmen handlar om [klimat, hållbart samhällsbyggande, livsmedel, tillämpad välfärdsforskning, arbetslivsforskning, migration och integration samt antibiotikaresistens](#).

Alla program ska vara breda, tioåriga satsningar som ska bidra till att lösa prioriterade samhällsutmaningar och stärka samverkan mellan forskningsutförare, forskningsfinansiärer och samhällsaktörer. De nationella forskningsprogrammen ska bygga på en strategisk forskningsagenda för respektive område, och bör innehålla komponenter av samverkan, nyttiggörande och kommunicering av forskningsresultat. Agendan ska redovisa forskningsfinansiärernas befintliga och tillkommande nya satsningar och program av relevans, för att underlätta en bedömning av synergier och effektiv användning av medel. Programmen kan omfatta hela kedjan från forskning, innovation och teknikutveckling till demonstration, marknadsintroduktion och spridning.

De nationella forskningsprogrammen har en övergripande samordning

Generaldirektörerna för Formas, Forte och Vetenskapsrådet skapade tidigt en strategisk samarbetsyta mellan forskningsråden för dialog om hur de nationella forskningsprogrammen skulle kunna utformas och utvecklas på ett övergripande plan. Samarbetsytan består av berörda huvudsekreterare från forskningsråden. Uppdraget för huvudsekreterargruppen är att:

- följa den övergripande utvecklingen av de nationella forskningsprogrammen,
- informera om och dela övergripande erfarenheter av arbetet med de nationella forskningsprogrammen vid respektive forskningsråd, och

- identifiera möjligheter till gemensam utformning av relevanta aspekter och element av de nationella forskningsprogrammen, samt gemensamma aktiviteter.

Generaldirektörerna utser ordförande i gruppen för ett år i taget. Utöver huvudsekreterargruppen har forskningsråden bildat samverkansgrupper för programansvariga, kommunikation och för uppföljning och utvärdering.

Tydlighet i övergripande programorganisation

Formas är värd för tre program som adresserar olika samhällsutmaningar, men samtidigt finns det tydliga beröringspunkter mellan dessa. För att uppnå synergier mellan programmen, och för att arbeta så effektivt som möjligt, har Formas försökt att utforma programmen så lika som möjligt, även om områdenas olikheter ska beaktas. Formas anser också att det här underlättar för samverkansparter, intressenter och andra aktörer – såväl nationellt som internationellt – om programmen har en gemensam utformning, framförallt vad gäller:

- Organisation
- Analysarbete och övergripande programlogik för forskningsagendorna
- Uppföljning och utvärdering
- Kommunikation

Det nationella forskningsprogrammet för livsmedel som inrättades först i juni 2017 har ett något annorlunda upplägg än programmen inom klimat och hållbart samhällsbyggande, bland annat för att programmet är en del av regeringens nationella livsmedelsstrategi, En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet (prop. 2016/17:104), och för att uppdraget att inrätta en nationell kommitté för livsmedelsforskning kom innan uppdraget att starta ett nationellt forskningsprogram på området. Livsmedelsprogrammet är därför också i en annan fas vad gäller arbetet med att ta fram en strategisk forskningsagenda. Programmets långsiktiga finansiering är ännu oklar och Formas anser att det är viktigt att det finns möjligheter att fortsätta programmet på en tillräcklig budgetnivå efter 2019.

Programkommittéer leds av oberoende ordförande

Under 2017 påbörjade Formas tillsättningen av programkommittéer som under Formas forskarråd ska bistå Formas med utformning, genomförande och regelbunden uppdatering av de strategiska forskningsagendorna. I programkommittén ska berörda forskningsfinansiärer ingå. Den första programkommittén (Livsmedelsprogrammet) tillsattes under 2017 och hade sitt första möte 15 november. Kommittéerna för hållbart samhällsbyggande och klimat har tillsatts i början av 2018 och de första kommittémötena är inplanerade i mars. Till kommittéerna kommer en eller flera referensgrupper knyts utifrån de behov som identifieras.

Formas har valt att programkommittéerna ska ledas av en erfaren ordförande som är oberoende från de enskilda finansiärerna. Syftet med detta är att få ett fristående perspektiv och att bidra till en helhetssyn, där inte någon enskild finansiärs intresse sätts i fokus. Formas har utsett Inger Andersson till ordförande i programkommittén för livsmedelsprogrammet, Anders Wijkman till

---

ordförande i programkommittén för klimatprogrammet och Ulrika Francke till ordförande i programkommittén för programmet för hållbart samhällsbyggande.

Syntesutlysningar är ett nytt finansieringsinstrument i programmeringen

Under 2017 genomförde Formas de första utlysningarna inom de tre nationella forskningsprogrammen. Inför utlysningarna och strategierna har Formas samverkat med andra forskningsfinansiärer och med intressenter (myndigheter, företag, civilsamhälle). De utlysningar som genomförts har särskilt uppmuntrat tvär- eller mångvetenskapliga projektansökningar och medverkan från humanistiskt eller samhällsvetenskaplig forskning.

Formas har genomfört utlysningar för finansiering av synteser inom samtliga tre nationella forskningsprogram. Formas har valt att satsa på syntesutlysningar av flera skäl: En kortare satsning som de ettåriga syntesutlysningarna binder inte upp medel långsiktigt, vilket är att föredra när utlysningar ska genomföras redan innan programkommittéer har etablerats och strategiska forskningsagendor har utarbetats och beslutats. Formas har också sett det som ett sätt att nyttiggöra och sprida befintliga forskningsresultat.

Målet för respektive syntesutlysning har varit att få en systematisk genomlysning av befintlig kunskap och kunskapsbehov inom ett antal frågeställningar på respektive programområde. Synteserna ska även vara en del av underlaget i det vidare arbetet med programmen.

Syntesutlysningen är ett nytt finansieringsinstrument för Formas och för många forskare, och därför har Formas initierat ett utvecklingsarbete för att öka kunskapen om synteser och syntesmetoder. För de projekt som har beviljats stöd för att göra synteser inom klimat respektive livsmedel har Formas genomfört en workshop där exempel från svenska myndigheters arbete med syntesmetodik presenterades och forskarna diskuterade ansatser och utmaningar.

Internationella erfarenheter tas tillvara

Tillväxtanalys har på initiativ av Formas genomfört en omvärldsanalys av internationella erfarenheter av nationella forskningsprogram, inom liknande samhällsutmaningar som de svenska programmen. Syftet var att beskriva och analysera processer och erfarenheter i ett urval av länder, kartlägga ”best practice” och dra slutsatser om viktiga faktorer att ta hänsyn till när nationella forskningsprogram ska utformas. Rapporten [International Scanning of Research Programmes that Focus on Societal Challenges](#) publicerades i december 2017. Omvärldsanalysen bygger på erfarenheter från forskningsprogram i Kanada, Storbritannien, Finland och Danmark och på europeisk nivå.

Studien visar att det är relativt ovanligt med nationella program som är så långa som tio år, och att det ställer högre krav på att programmen har en inbyggd flexibilitet för att behålla relevans och genomslagskraft över tid. Rapporten betonar också komplexiteten i utformningen av utmaningsdrivna program av den typ som Formas har ansvar för, samt vikten av att inkludera flera aktörer tidigare i processen än i mer traditionella forskningsprogram. Att sätta agendan måste få ta tid och göras i samverkan. Ytterligare lärdomar som Formas tar med sig när programmen utformas är:

- vikten av tvärspektoriella och mång- och tvärvetenskapliga angreppssätt,
- tydliga mål och tydlig programlogik, samt
- behovet av en aktiv samordning och koordinering av hela programportföljen.

Enhetlig process i utformningen av agendor

Formas har haft en gemensam process för att ta fram agendorna för hållbart samhällsbyggande och klimat. Utgångspunkten är att respektive agenda ska vara ett övergripande strategiskt ramverk för programmet med tydliga mål och en tydlig programlogik. I Formas arbete med att ta fram agendorna har under 2017 analysarbete och samverkan med deltagande finansiärer stått i fokus.

Agendorna kommer att innehålla en konkretisering av respektive programs samhällsutmaning och av de mål som anges i regeringsuppdraget, samt vilka kunskapsbehov som finns i programområdet. Kartläggningen av kunskapsbehov har dels utgått från befintliga analyser och rapporter, dels från resultatet av de workshoppar som Formas har hållit med nyckelintressenter inom programområdet. Agendorna kommer också att redogöra för pågående och avslutade forsknings- och innovationsinsatser på området de senaste fem åren samt forskningsområdets styrkor och svagheter. Utifrån behovsinventering och nulägesanalysen kommer temaområden för kommande insatser inom programmen att identifieras, liksom vilka typer av insatser som kan behövas för att bidra både till de övergripande forskningspolitiska målen och till områdets specifika behov. När respektive agenda är satt kommer Formas och programkommittéerna att arbeta fram en treårig plan för vilka aktiviteter och insatser som ska genomföras av finansiärerna. Det kan handla om nya satsningar men också om insatser för att samordna, kommunicera och nyttiggöra pågående forskning. En process för uppföljning och utvärdering av programmets insatser tas också fram. Uppföljning och utvärdering blir väsentligt stöd i programkommittéernas arbete med att genomföra och efter behov revidera den strategiska forskningsagendan. Formas har för avsikt att fastställa agendorna för programmen för hållbart samhällsbyggande respektive klimat i juni 2018. Agendan för livsmedelsprogrammet avses beslutas i höst.

Samlade insatser för nationella forskningsprogram kräver finansieringsvolym

Satsningar på nationella forskningsprogram kräver viss volym i finansieringen och därmed nödvändiga förutsättningar för att samla berörda forskningsfinansiärer i nationella aktiviteter på ett givet område. Vilka aktiviteter som bör prioriteras ska styras av en strategisk forskningsagenda som ska underbyggas av ett relativt omfattande analys- och uppföljningsarbete. För att effektivt driva ett program i samverkan krävs dessutom insatser från programkommittéer, operativa arbetsgrupper och referensgrupper. Ett nationellt forskningsprogram skapar även förväntningar hos behovsägare på området. För att svara upp mot dessa måste programmet ha resurser att genomföra olika aktiviteter med större bredd än finansiering av forskning.

Formas bedömning är att de ökade inslagen av samordning och koordinering som de nationella programmen innebär tillför ett tydligt mervärde för svensk forskning. Programmets långsiktighet möjliggör strategisk planering, men förutsätter att samordning och samverkan inom respektive område kan ske tidigt i programperioden. Satsningar inom ett nationellt forskningsprogram kräver mer resurser än en traditionell utlysning; dels för programkoordinering, dialog och samverkan, dels

för uppföljning, analys och kommunikation för att främja nyttiggörande av forskningsresultat. En tydlig slutsats vi drar från vårt hittillsvarande arbete är att programmen måste ha en viss storlek och långsiktighet i finansieringen för att arbetsinsatsen ska stå i proportion till mervärdet och vara motiverad.

Kommunikationsinsatser för förstärkt samverkan

Formas har arbetat med att kommunicera de nationella forskningsprogrammen. Ett utkast till en gemensam övergripande kommunikationspolicy för de tre ingående forskningsfinansiärernas arbete med programmen har tagits fram och kommer att färdigställas våren 2018. De tre statliga forskningsrådets kommunikatörer har för avsikt att träffas regelbundet för att ytterligare utveckla samarbetet och samla kompetens och erfarenheter kring kommunikation av programmen. En kommunikatör från Formas deltar regelbundet i huvudsekreterargruppens möten.

Syftet med kommunikationen kring programmen har varit att bidra till programmens målsättningar genom förstärkt samverkan och att göra programmen synliga för målgrupper som delvis är nya för Formas. Kommunikationsarbetet genomförs tillsammans med andra aktörer, när det är möjligt och relevant, och det ska genomsyras av transparens, tydlighet och samverkan.

Då tvärvetenskap och nya samarbeten mellan samhällsaktörer är viktiga i programmen har Formas provat en del nya kommunikationsgrepp. Till exempel har dialogmöten om utlysningar hållits på andra ställen än de förväntade (Historiska museet och Orienteatern) och haft inslag som till exempel guidade visningar, improvisation och match-making för att uppmuntra sökande till nya perspektiv och arbetssätt. Alla informations- och dialogmöten inom ramen för Formas nationella forskningsprogram ska filmas och webbsändas, så att också de som inte kan eller vill resa kan ta del av mötet – i realtid eller i efterhand. Detta ser vi är i linje med forskningsprogrammets hållbarhetsambitioner och ambition med nationell spridning.

Det nationella forskningsprogrammet om klimat stod i centrum för Formas Almedalssatsning 2017. Formas bjöd in en rad aktörer från politik, forskning, konst, näringsliv och civilsamhälle till *Mötesplats Klimatprat*. Drygt 20 sådana bidrag/möten arrangerades. Formas höll i två samtal och ordnade även ett välbesökt kvällsseminarium, *Från Arktis till Almedalen – är klimatarbetet globalt eller lokalt?*

De externa aktörer som deltar i programmets arbetsgrupper (andra myndigheter och branschorganisationer) har samtyckt till att sprida information om de utlysningar som gjorts inom programmen. Formas har försett dem med underlag och nyheter som de har förmedlat på sina webbplatser och i sociala medier, vilket har lett till ökad spridning genom nya kanaler. Formas sprider på samma sätt information om de program som Forte och Vetenskapsrådet ansvarar för.

Formas nationella forskningsprogram [presenteras på webbplatsen formas.se](http://formas.se). Nyheter, utlysningar och möten inom programmen kommuniceras där, liksom kontaktuppgifter till programansvariga och information om programkommittéerna. Forskningsprogrammen har även profilerats i pressmeddelanden om tillsättning av ordförande för programmets kommittéer.

Nyheter och utlysningar från programmen kommer att spridas i Formas nyhetsbrev som startar på nytt i februari 2018. Livsmedelsprogrammet planeras få ett eget nyhetsbrev med preliminärt startdatum i april 2018.

2 Redovisning av arbetet med nationellt forskningsprogram om klimat

I Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft (prop. 2016/17:50) presenterade regeringen ökade anslag till forskning och innovation för att möta samhällsutmaningarna. Formas fick bland annat i uppdrag att inrätta ett nationellt forskningsprogram om klimat. Programmet ska utgå ifrån en strategisk forskningsagenda som tas fram i samråd med andra relevanta forskningsfinansiärer.

Programmet ska bidra till att Sverige uppnår målet att bli ett fossilfritt välfärdssamhälle och klarar ambitionen att vara ledande i arbetet med att förverkliga Parisavtalets målsättningar och de globala hållbarhetsmålen, Agenda 2030. Människans påverkan på klimatet kräver omfattande omställning och anpassning i Sverige, inom EU och globalt. För att möta klimatutmaningen behövs forskning inom flera olika ämnesområden, samt såväl tvärvetenskaplig som tvärsektoriell forskning och innovation.

För att genomföra programmet har Formas tilldelats 25 miljoner kronor 2017, 75 miljoner kronor 2018 och 130 miljoner kronor 2019. Avsikten är att programmet från 2019 ska omfatta minst 130 miljoner kronor per år.

Samverkan och programmets organisation

Formas har under 2017 samverkat med andra forskningsfinansiärer och myndigheter för att bygga upp programorganisationen för det nationella forskningsprogrammet om klimat.

Programorganisationen består av:

- en rådgivande programkommitté där berörda forskningsfinansiärer ingår,
- en operativ arbetsgrupp som stödjer programkommitténs arbete och genomförandet av programmet, och
- rådgivande grupp(er).

Programkommittén ska under Formas ledning bistå i utformning, genomförande och regelbunden uppdatering av den strategiska forskningsagendan. Programkommittén ska också ge förslag till hur finansiärerna kan samarbeta kring utlysningar och vilken typ av utlysningar och finansieringsinstrument som bör användas. Även andra finansiärer än de statliga forskningsfinansiärerna ska kunna knytas till programkommittén.

En oberoende ordförande leder programkommittén och i december 2017 utsåg Formas Anders Wijkman till ordförande i programkommittén. Programkommitténs ledamöter tillsattes i början av 2018 och består av representanter från Energimyndigheten, Forte, Havs- och vattenmyndigheten, Mistra, Naturvårdsverket, Polarforskningssekretariatet, Rymdstyrelsen, SIDA, Vetenskapsrådet och Vinnova.

Rådgivande grupper med bred kompetens att identifiera samhällets kunskapsbehov inom respektive utmaning ska knytas till kommittén.

Programmets arbetsgrupp består av representanter på en operativ nivå från Energimyndigheten, Formas, Forte, Naturvårdsverket, Polarforskningssekretariatet, Rymdstyrelsen och Vetenskapsrådet. Gruppen stödjer programkommitténs arbete och har hittills träffats sju gånger då deltagarna bland annat har diskuterat samverkan inom programmet samt inriktning för den första och den andra utlysningen av Formas medel. Gruppen har även deltagit i diskussioner och workshops i arbetet med att ta fram den strategiska forskningsagendan.

Programmets aktiviteter

Inom programmet har Formas genomfört en rad aktiviteter för att samverka med andra forskningsfinansiärer, öppna och besluta om de första utlysningarna inom programmet och samla in underlag till den strategiska forskningsagendan.

En strategisk forskningsagenda

Under året har ett arbete med att ta fram en forskningsagenda påbörjats. Agendan ska beskriva strategiska prioriteringar i programmet. Agendan ska redovisa forskningsfinansiärernas befintliga och tillkommande nya satsningar och program av relevans, för att underlätta en bedömning av synergier och effektiv användning av medel.

Arbetet inkluderar omvärldsanalys av befintliga strategier, färdplaner, och andra relevanta underlag. Dessa underlag utgör – tillsammans med resultatet av en workshop med inbjudna intressenter från samhället – delar av den behovsinventering som är en viktig stomme i agendaarbetet. Workshopen genomfördes i oktober 2017. Syftet var att identifiera intressenters behov av kunskap, i bred bemärkelse, för att adressera klimatutmaningarna. Ett 40-tal intressenter deltog från olika delar av samhället: offentlig sektor, näringsliv och civilsamhälle.

Arbetet med agendan inkluderar en kartläggning av pågående satsningar inom klimatforskning och -innovation (satsningar sedan fem år tillbaka och framåt). Kartläggningen har legat till grund för en nulägesanalys och har genomförts tillsammans med programmets arbetsgrupp. Programmets uppdrag och målbild kommer att utgöra grunden i programkommitténs fortsatta arbete med forskningsagendan, tillsammans med intressenternas inventerade behov av FoI-satsningar och kartläggningen av forskningslandskapet.

Arbetet med agendan fortsätter under 2018. Att samverka med ledamöterna i programkommittén är centralt för processen med att ta fram agendan, eftersom programkommittén förväntas stå bakom den. Agendaarbetet har därför en tidslinje som gör det möjligt för programkommittén att medverka aktivt. En första version av agendan ska beslutas av Formas forskarråd i juni 2018.

Utlysningar av medel

Inom ramen för det nationella forskningsprogrammet om klimat utlyste Formas i maj 2017 46,5 miljoner kronor inom två delutlysningar:

- synteser som redogör för kunskapsläge och kunskapsbehov om såväl klimatförändringar som klimatarbete i samhället (finansiering under ett år, 2017), samt
- forskningsprojekt som adresserar kunskap om och för samhällets klimatarbete (finansiering under tre år, 2017–2019).

Utlysningens inriktning och storlek togs fram i samverkan med Energimyndigheten, Forte, Naturvårdsverket, Polarforskningssekretariatet, Rymdstyrelsen och Vetenskapsrådet.

Utlysningen hade två syften. Det ena var att få en bild av aktuella kunskapslägen och kunskapsbehov inom det breda klimatforskningsområdet, som är särskilt relevanta för klimatarbetet. I klimatarbetet behövs kunskap om klimatförändringar, deras effekter och möjliga lösningar. Det vetenskapliga kunskapsläget och klimatarbetet handlar om många och ofta komplexa frågeställningar som är i ständig utveckling.

Den vetenskapliga kunskapen behöver också kunna omsättas i klimatarbetet. Det andra syftet med utlysningen var därför att identifiera hur kunskap kan få genomslag i samhället, och hur olika praktiska handlingar och samhällsinitiativ kan omsättas i hållbara lösningar. Forskningen kan till exempel besvara samhällsrelaterade, sociala och kulturella frågeställningar om hur människor och aktörer inom offentlig sektor, näringsliv och civilsamhälle förstår, kommunicerar och omsätter kunskap om klimatförändringar och klimatarbete.

Utlysningen fick in ett relativt stort antal ansökningar om forskningsprojekt, i relation till dess storlek. Formas forskarråd fattade därför beslut om en utökad budgetram med ett totalt tillskott på cirka 50 miljoner kronor till utlysningen.

Tabell 1. Utlysningen Kunskap om och för samhällets klimatarbete (2017)

Delutlysning	Ansökningar (antal/sökt belopp, miljoner kronor)	Förslag att bevilja (antal/belopp, miljoner kronor)	Beviljandegrad (sett till antal projekt)	Antal kvinnor/män som huvudsökande, samtliga ansökningar	Antal kvinnor/män på beviljade ansökningar
Forskningsprojekt	70 / 447	11 / 86	15,7 %	40 / 30	7 / 4
Synteser	38 / 49	8 / 11,1	21 %	12 / 26	2 / 6

Kommunikationsinsatser

Ett dialogmöte hölls den 30 maj på Historiska museet för att presentera utlysningen Kunskap om och för samhällets klimatarbete och diskutera med intresserade sökande. Tanken var att ge utlysningen en ny inramning (en guidad tur av en tvärvetenskapligt relaterad utställning erbjöds) och att locka nya sökande. Att Formas samverkade med andra forskningsfinansiärer i planeringen av utlysningen bidrog sannolikt också till att locka nya sökande, genom att dessa finansiärer spred utlysningen i sina kanaler.

Det nationella forskningsprogrammet om klimat stod i centrum för Formas Almedalssatsning 2017. Formas bjöd in en rad aktörer från politik, forskning, konst, näringsliv och civilsamhälle till Mötesplats Klimatprat, där varje deltagande organisation själv fick arrangera sitt bidrag. Drygt 20 sådana bidrag/möten arrangerades. Formas höll i två samtal: *Klimatforskningen från Arktis till Almedalen* respektive *Klimatarbetet från Arktis till Almedalen*. I dessa bidrog forskare och representanter för civilsamhälle och näringsliv till bra diskussioner om vad som är det viktigaste i klimatarbetet nu och framåt. Formas ordnade även ett välbesökt kvällsseminarium, *Från Arktis till Almedalen – är klimatarbetet globalt eller lokalt?* Där diskuterade representanter från akademi, politik, civilsamhälle och näringsliv prioriteringar i klimatarbetet.

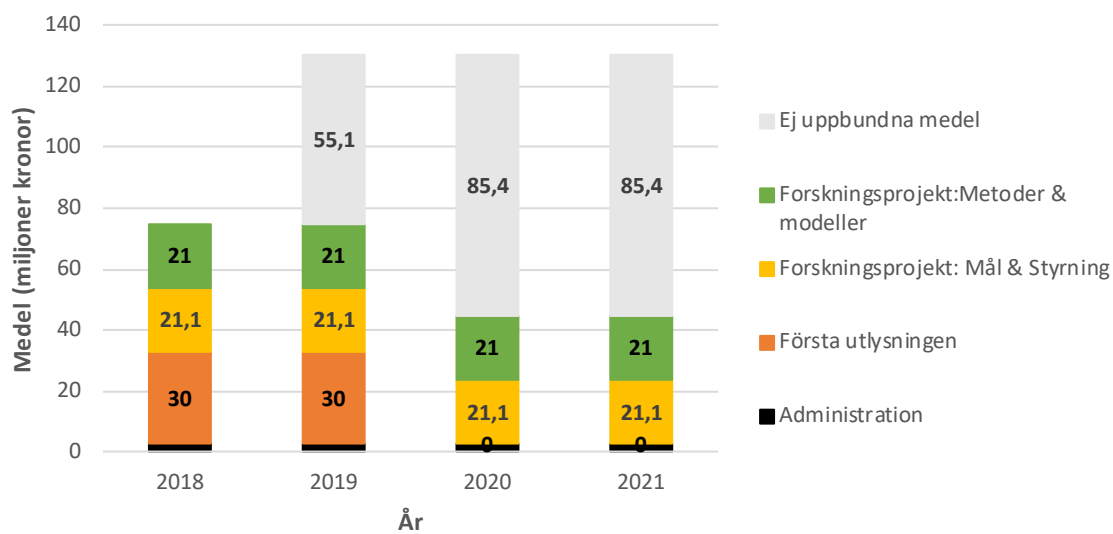
Kommande arbete inom programmet

Programmet ska vägledas av den strategiska forskningsagendan. Agendan är under framtagande, vilket är en central uppgift för programkommitté och arbetsgrupp under våren. Arbetet med att ta fram en implementeringsplan för agendan planeras att komma igång under senhösten 2018.

Den strategiska forskningsagendan och implementeringsplanen kommer att ligga till grund för kommande insatser och aktiviteter inom programmet, men insatser och aktiviteter inspireras redan nu av det pågående agendaarbetet. Formas har fört dialog med arbetsgruppen inför den andra utlysningen i programmet, som har en inriktning på 4-åriga forskningsprojekt med en budget om max 2,5 miljoner kronor per projekt och år inom två teman:

- Forskning kring måluppfyllelse och policy
- Forskning kring banbrytande metoder och modeller.

Totalt kommer programmet att lysa ut 168 400 000 kr för åren 2018–2021.

Figur 1. Planerade, pågående och ej uppbundna medel inom forskningsprogrammet för klimat.

3 Redovisning av arbetet med nationellt forskningsprogram för hållbart samhällsbyggande

I maj 2017 fick Formas i uppdrag att inrätta ett nationellt forskningsprogram för hållbart samhällsbyggande i enlighet med den form som beskrivs i regeringens beslut den 18 maj 2017 (dnr U2017/0204/F). Uppdraget löper under tio år. Programmet ska baseras på en strategisk forskningsagenda som tas fram i samråd med andra relevanta forskningsfinansiärer. I uppdraget ingår också att Formas ska utlysa särskilda medel under tre år till stöd för forskning om en social bostadspolitik.

Det nationella forskningsprogrammet för hållbart samhällsbyggande ska utgå från de olika samhällsutmaningar som städer och samhällen står inför, samt från de globala och nationella mål och strategier som rör dessa utmaningar. Centrala utmaningar är att ställa om till ett fossilfritt välfärdssamhälle och att anpassa samhället till ett förändrat klimat. Viktiga utgångspunkter är Agenda 2030, FN:s nya urbana agenda och ett antal nationella miljömål. Andra utpekade nationella mål är: mål för kulturmiljöarbetet, mål för arkitektur, formgivning och design samt regeringens mål för bostäder, byggande, transportpolitik, infrastruktur, samhällsplanering och samhällssäkerhet, brottsförebyggande arbete, sociala mål och jämställdhetsmål. Programmet ska också främja universell utformning och ha bred, tvärvetenskaplig prägel, stark koppling till användare av forskningsresultat samt ett internationellt perspektiv. Det bör också relatera till regeringens strategiska samverkansprogram.

Formas tilldelas 50 miljoner kronor 2018 och 75 miljoner kronor 2019 och 2020 för programmet. Avsikten är att programmet från 2021 ska omfatta minst 75 miljoner kronor per år.

Samverkan och programmets organisation

Formas har under 2017 samverkat med andra forskningsfinansiärer och myndigheter för att bygga upp programorganisationen till det nationella forskningsprogrammet för hållbart samhällsbyggande. Programorganisationen består av:

- en rådgivande programkommitté där forskningsfinansiärer ingår,
- en operativ arbetsgrupp som stödjer programkommitténs arbete och genomförandet av programmet, och
- rådgivande grupp(er).

Programkommittén ska under Formas ledning bistå i utformning, genomförande och regelbunden uppdatering av den strategiska forskningsagendan. Programkommittén ska också ge förslag till hur finansiärerna kan samarbeta kring utlysningar och vilken typ av utlysningar och finansieringsinstrument som bör användas.

En oberoende ordförande leder programkommittén och i februari 2018 utsåg Formas Ulrika Francke till ordförande. Programkommitténs ledamöter tillsattes i början av 2018 och består av representanter från Energimyndigheten, Forte, Mistra, Myndigheten för samhällsskydd och

beredskap (MSB), Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, SIDA, Trafikverket, Vetenskapsrådet och Vinnova.

En eller flera rådgivande grupper kommer att tillsätta inom programmet för att identifiera samhällets kunskapsbehov.

Formas har under våren och hösten 2017 haft fem möten med den arbetsgrupp som kommer att stödja programkommitténs arbete från och med 2018. I arbetsgruppen ingår Energimyndigheten, Forte, MSB, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Trafikverket, Vetenskapsrådet och Vinnova. Vid två av mötena deltog även Boverket och SKL samt vid ett av mötena Lantmäteriet och Svenskt Vatten.

Arbetsgruppens möten har under 2017 fokuserat på att skapa förutsättningar för samverkan mellan forskningsfinansiärerna. Arbetsgruppen har bidragit till kartläggningen av områden som finansieras inom det brett definierade samhällsbyggnadsområdet. Arbetet har lett fram till en nulägesanalys där överlapp och gap inom områdena tydliggörs. Analysen har legat till grund för val av inriktningar för programmets andra utlysning som öppnade i december 2017, och till arbetet med den strategiska forskningsagendan.

Programmets aktiviteter

Inom programmet har Formas genomfört en rad aktiviteter för att samverka med andra forskningsfinansiärer, öppna de första utlysningarna inom programmet och samla in underlag till den strategiska forskningsagendan.

En strategisk forskningsagenda

Målet med forskningsagendan är att med ett tioårigt perspektiv ge vägledning för framtida forskningsfinansiering inom området och andra prioriteringar inom ramen för det nationella forskningsprogrammet för hållbart samhällsbyggande.

Den strategiska forskningsagendan kommer att beskriva programområdets behov och utmaningar. Den innehåller också en nulägesanalys i form av en kartläggning av pågående finansiering inom området, och vilka områden som kommer att prioriteras inom programmet. Forskningsagendan kommer också innefatta en programlogik med ramverk för aktiviteter och mål inom programmet och en beskrivning av hur programmet kommer att utvärderas och följas upp. En treårig implementeringsplan kommer att tas fram av programkommittén där de aktiviteter som ska genomföras inom programmet konkretiseras.

Behov och utmaningar inom området har samlats in genom rapporter, strategier, agendor och analyser inom området för hållbart samhällsbyggande, och genom en workshop med områdets behovsägare och intressenter som genomfördes 3 oktober 2017. Ett 40-tal aktörer som representerade olika intresse- och branschorganisationer samt myndigheter deltog under dagen.

En kartläggning har gjorts av satsningar sedan 2012 inom hållbart samhällsbyggande. Den omfattar flertalet finansiärer, och utöver Formas ingår bland annat satsningar från Vinnova,

---

Vetenskapsrådet, Vinnova, Forte, Energimyndigheten, Naturvårdsverket, MSB, Riksantikvarieämbetet, Trafikverket och Mistra.

Kartläggningsarbetet är komplext då myndigheter och finansiärer utformar program och satsningar utifrån olika uppdrag och inriktningar. Gemensamma klassificeringar av områden, begrepp och nyckeltal saknas, vilket försvårar arbetet.

De prioriterade områden som kommer att lyftas fram i agendan tar sin utgångspunkt i de centrala utmaningarna i uppdraget. Till dem läggs slutsatser från kartläggningen av forskningsfinansieringen och från workshopen med behovsägare, samt övriga analyser av rapporter och strategier inom området.

Att samverka med programkommittén är centralt för processen att ta fram agendan. En första version av agendan kommer att beslutas av Formas forskarråd i juni 2018.

Utlysningar inom programmet

Under 2017 har två utlysningar öppnat inom programmet: Forskning för en social bostadspolitik samt Synteser och forskningsprojekt för ett hållbart samhällsbyggande. Utlysningarna bereds och beslutas under 2018 (Tabell 2).

Den första utlysningen utgick från regeringsuppdraget om en satsning på forskning för en social bostadspolitik. Utlysningen syftar till att öka kunskapen om utmaningar kopplade till boende, bostäder och bostadsområdets utveckling. Projekten förväntas bidra med ny kunskap som stödjer utvecklingen av en socialt hållbar bostadspolitik. Budget för utlysningen är 80 miljoner kronor. Utlysningen stängde i januari och 54 ansökningar kom in. Beslut tas i juni 2018 (Tabell 2).

Den andra utlysningen inom programmet, Synteser och forskningsprojekt för ett hållbart samhällsbyggande, består av två delutlysningar. Den ena delen är inriktad på synteser eller kunskapsöversikter inom området för hållbart samhällsbyggande, den andra på forskningsprojekt. Synteserna ska identifiera etablerad kunskap och kunskapsluckor inom relevanta områden för hållbart samhällsbyggande. Resultaten kommer bland annat att kunna ligga till grund för den framtida utvecklingen av forskningsprogrammet. Forskningsprojekten ska bemöta någon eller några av utmaningarna för hållbart samhällsbyggande, och ha medborgare och aktörer i det hållbara samhällsbyggandet i fokus. Frågeställningarna bör ha en tvärvetenskaplig ansats och bidra till något eller några av de globala målen och till nationella mål. Inriktningen på utlysningen förankrades i arbetsgruppen med forskningsfinansiärer. Budget är 95 miljoner kronor. Vinnova och Energimyndigheten bidrar med finansiering till synteser inriktade på tillgänglighetsdesign och energiutmaningar för en hållbar landsbygd (Tabell 2). Utlysningen stänger sista februari. Beslut tas i september 2018.

Tabell 2. Öppnings-, stängnings- och beslutsdatum, storlek på projektbudget och längd och utlysningensbudget för de två första utlysningarna inom det nationella programmet för hållbart samhällsbyggande.

	Utllysning 1: Forskning för en social bostadspolitik	Utllysning 2: Synteser och forskningsprojekt med medborgare eller aktörer i fokus
Öppnade	Oktober 2017	December 2017
Stänger	Januari 2018	Februari 2018
Beslut	Juni 2018	September 2018
Riktvärde projektstorlek	Max 6 miljoner kronor/projekt	1–1,5 (synteser) & 1–3 (projekt) miljoner kronor/år
Projektlängd	3 år	1 år (synteser) & 3 år (projekt)
Utlysningsbudget	80 miljoner kronor	95 miljoner kronor + tillägg från Vinnova och Energimyndigheten för synteser

Kommunikationsinsatser

I samband med att utlysningarna öppnade har dialogmöten och ett frukostmöte genomförts.

Ett frukostmöte för utlysningen Forskning för en social bostadspolitik hölls i anslutning till konferensen Bostadsmötet 18 oktober 2017 och innehöll bland annat ”match-making”. Syftet med mötet var dels att informera om utlysningen, dels låta forskare och andra aktörer mötas för att diskutera hur de skulle kunna samverka. Cirka 30 personer deltog.

Ett dialogmöte för utlysningen Forskning för en social bostadspolitik hölls på Orienteatern med kreativt inslag på utlysningens tema med hjälp av Stockholms improvisationsteater. Mötet syftade till att informera om utlysningen och låta forskare och andra aktörer träffas för att diskutera samarbeten inom ramen för utlysningen. Även vid detta möte deltog cirka 30 personer.

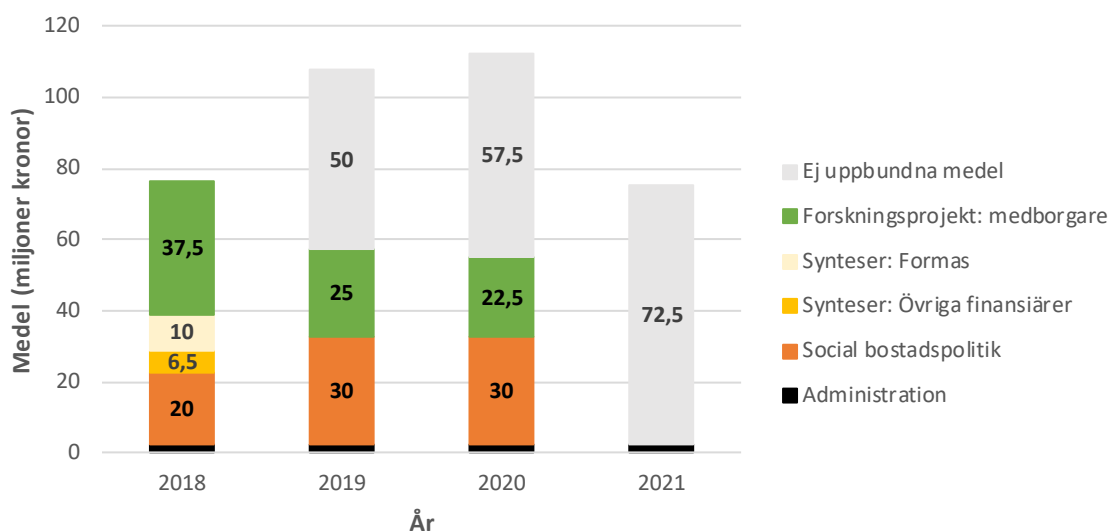
Vid dialogmötet för utlysningen Synteser och forskningsprojekt för hållbart samhällsbyggande deltog drygt 50 forskare och andra aktörer i samhällsbyggnadsbranschen. Mötet webbsändes också med ytterligare deltagare på distans. Även här gavs deltagarna möjlighet att diskutera forskningsidéer med tänkbara forskningspartners, men de fick också ta del av en inspirationsföreläsning om samhällsutmaningar, erfarenheter kring tvärvetenskaplig samverkan och information om utlysningen.

Kommande arbete inom programmet

Forskningsagendan för programmet kommer att förankras i programkommittén och ska beslutas av Formas forskarråd i juni 2018.

En implementeringsplan med programmets aktiviteter och insatser kommer att tas fram och förankras i programkommittén och i Formas forskarråd senare under året. Ramarna för uppföljningar av programmet kommer att konkretiseras och en första utvärdering planeras.

Programmets tredje utlysning kommer att öppna under 2018. Den ska utformas utifrån de prioriteringarna som lyfts fram i den strategiska forskningsagendan och förankras i programkommittén inför beslut i Forskarrådet.

Figur 2. Planerade och ej uppbundna medel inom forskningsprogrammet för hållbart samhällsbyggande.

4 Redovisning av arbetet med nationellt forskningsprogram för livsmedel

Uppdraget att leda ett nationellt forskningsprogram för livsmedel kom inom ramen för den nationella livsmedelsstrategin, En livsmedels strategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet (prop. 2016/17:104), i handlingsplanens tredje åtgärds paket. Satsningen kopplar till livsmedelsstrategins strategiska mål för ”Kunskap och innovation”, vars syfte är stödja kunskaps- och innovationssystemet för att bidra till ökad produktivitet och innovation i livsmedelskedjan samt hållbar produktion och konsumtion av livsmedel. Programmet ska vara tvärvetenskapligt och långsiktigt. Det ska bygga på en strategisk forskningsagenda som tas fram i samverkan med andra finansiärer, forskare, behovsägare och intressenter inom sektorn. Forskningsprogrammet för livsmedel ska utformas parallellt med övriga nationella forskningsprogram.

Det nationella forskningsprogrammet för livsmedel ska bidra till ökad behovsmotiverad forskning, innovation, spridning och kommersialisering av forskningsresultat samt till ökad kunskap för utbildning inom livsmedelskedjan. Några utmaningar är bland annat bättre samordning i livsmedelskedjan och förbättrad beställarroll från behovsägarna. Programmet ska även på sikt knyta an till den forskningspolitiska propositionen (prop. 2016/17:50 Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och ökad konkurrenskraft), avsnitt 8, Klimatutmaningen och avsnitt 9.2.1 Strategiska innovationsområden inom cirkulär och biobaserad ekonomi.

För att genomföra och initiera programmet har Formas tilldelats 5 miljoner kronor 2017, 10 miljoner kronor 2018 och 35 miljoner kronor 2019. Avsikten är att programmet från 2019 ska omfatta minst 35 miljoner kronor per år. Programmet ska helt eller delvis samfinansieras av näringslivet.

Samverkan och programmets organisation

Formas har under 2017 samverkat med andra forskningsfinansiärer för att bygga upp programorganisationen för det nationella forskningsprogrammet för livsmedel. Formas har också inrättat en nationell kommitté för livsmedelsforskning enligt uppdrag i regleringsbrevet från Miljö- och energidepartementet 2017. Den nationella kommittén för livsmedelsforskning är rådgivande programkommitté för det nationella programmet.

Under 2017 har Formas utformat direktivet till kommittén samt tillsatt en oberoende ordförande, Livsmedelsverkets f.d. generaldirektör Inger Andersson. Övriga ledamöter är från Formas, Forte, Mistra, Stiftelsen Lantbruksforskning, Stiftelsen för Strategisk Forskning, Vetenskapsrådet och Vinnova.

Kommittén hade sitt första möte i november 2017. Kommitténs ansvarsområde omfattar hela kedjan från primärproduktion till konsumtion, och den tar sin utgångspunkt i de globala hållbarhetsmålen och i Sveriges livsmedelsstrategi. Kommittén har till uppgift att stimulera till ökad och breddad livsmedelsrelaterad forskning av hög kvalitet.

Programmet har en kontinuerlig dialog med Vinnova och med Tillväxtverket, som har tilldelats parallella uppdrag i regeringens handlingsplan för livsmedelsstrategins tredje åtgärds paket. Dialog förs också med det samarbetsforum för livsmedelsbranschen, Arenan för livsmedel, som Tillväxtverket faciliterar.

Under det gångna året har programmet haft kontinuerlig kontakt med Livsmedelsföretagens referensgrupp för forskning och utveckling, med forskningsutförare och andra relevanta aktörer inom området för att informera om och ha en dialog kring arbetet med programmet och med den strategiska forskningsagendan.

Programmets aktiviteter

En strategisk forskningsagenda

Programmet ska utgå ifrån en strategisk forskningsagenda som tas fram i samråd med andra forskningsfinansiärer. Målet med agendan är att med ett tioårigt perspektiv ge vägledning för forskningsfinansiering inom området och andra prioriteringar inom programmet. Arbetet med en strategisk forskningsagenda för livsmedel initierades under hösten 2017.

För att forskningsagendan ska hålla en hög kvalitet och vara relevant för alla inblandade parter sker agendaarbetet tillsammans med universitet, högskolor, institut, företag, myndigheter och konsumenter. Kommittén har under hösten 2017 haft en nära dialog med Arenan för livsmedel, Livsmedelsföretagens referensgrupp för forskning och utveckling, ett antal universitet samt RISE.

Under våren 2018 kommer dialogen att intensifieras med fler aktörer för att skapa en gemensam bild av forskningsbehov och lämpliga finansieringsinstrument. En kartläggning av hur offentliga forskningsmedel har fördelats inom livsmedelssystemet sen 2011 har påbörjats och kommer att ingå som ett underlag i agendaarbetet. Planen är att ha en första version av forskningsagendan klar för beslut i Formas forskarråd till hösten 2018.

Utlysningar av medel

Under 2017 utlyste Formas medel i en första satsning inom programmet, Synteser inom livsmedelsområdet. Utlysningens syfte var att få en systematisk genomlysning av befintlig kunskap vad avser ett antal frågeställningar inom livsmedelsområdet. Resultatet från synteserna kan också ingå som en del av underlaget till det fortsatta arbetet med programmet. De beviljade syntesernas ämnen spänner över primärproduktion, växtförädling, resursfördelning och återvinning, hälsosam och hållbar mat, livsmedelsinnovationssystemet, digitala interventioner för hållbara beteenden samt gastronomins betydelse för livsmedelssektorns utveckling. Av 22 inkomna förslag beviljades sju ansökningar som tillsammans fick 9,4 miljoner kronor. Från Kammarkollegiet har Formas rekviderat de 5 miljoner kronor som programmet tilldelats av regeringen enligt uppdraget (N2017/03897/SK). Den höga beviljandegraden möjliggjordes genom att Formas tillsköt ytterligare medel för 2017.

Tabell 3. Utlysningen Synteser inom livsmedel

Utlysning	Ansökningar (antal/sökt belopp, miljoner kronor)	Beviljade (antal/belopp, miljoner kronor)	Beviljandegrad (sett till antal projekt)	Antal kvinnor/män som huvudsökande, samtliga ansökningar	Antal kvinnor/män på beviljade ansökningar
Synteser inom livsmedel	22 / 28,2	7 / 9,4	32 %	10/12	2/5

Under hösten 2017 påbörjades förberedelserna för en andra utlysning inom programmet, som ska öppna i mars 2018. I avvaktan på att den strategiska forskningsagendan ska bli färdig utgår utlysningen från behov som har identifierats i livsmedelsstrategin, i den forskningspolitiska propositionen Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och ökad konkurrenskraft (prop. 2016/17:50), i Formas egna analyser samt genom initiala dialoger med behovsägare och intressegrupper.

Utlysningen syftar till ökad kunskap för hållbar produktion och konsumtion av livsmedel samt till ökad användning av forskningsresultat. Den första delutlysningen är för forskningsprojekt som ska handla om utmaningar för livsmedelssektorn i ett cirkulärt och biobaserat samhälle. Livsmedelskedjan har en central roll i en cirkulär och biobaserad ekonomi. För att möjliggöra denna satsning har Formas allokera medel från anslagsförstärkningen för Cirkulär och biobaserad ekonomi.

För att bidra till nyttiggörande av forskningen och föra forskningsresultat inom livsmedelsområdet närmare implementering och kommersialisering handlar delutlysning två om Proof-of-Concept inom livsmedel. Finansieringen kan till exempel användas till att verifiera användbarhet och lämplighet av en ny metod, produkt eller process som har utvecklats från ett tidigare forskningsprojekt, eller för att etablera en strategi för nyttiggörande/kommersialisering.

Kommunikationsinsatser

Under 2017 har utlysningen liksom andra nyheter om programmets utveckling kommunicerats i Formas digitala kanaler och på möten och konferenser. Under 2018 planeras bland annat ett gemensamt dialogmöte 23 mars kring klimat- och livsmedelsutlysningarna, samt uppstart av ett eget nyhetsbrev för livsmedelsforskning. En workshop för att diskutera framtida forskningsbehov och prioriteringar med intressenter planeras till maj, som en del av arbetet med en strategisk forskningsagenda.

Kommande arbete inom programmet

Under 2018 öppnar en andra utlysning inom programmet och arbetet med den strategiska forskningsagendan fortsätter.

Under våren 2018 kommer dialogmöten med relevanta aktörer att genomföras för att identifiera forskningsbehov och finansieringsinstrument. Andra underlag som tas fram i agendaarbetet inkluderar en bibliometrisk analys för att undersöka kvaliteten i svensk livsmedelsforskning, inspel från universitet, högskola och institut om pågående forskning och forskningsbehov, en genomgång av internationella strategier inom området, en undersökning av hur mycket statliga forskningsfinansiärer investerar i livsmedelsområdet samt livsmedelsbranschens forskningsbehov. En första version av agendan beräknas vara klar under hösten 2018. Det saknas idag långsiktiga medel till det nationella programmet för livsmedelsforskning.

De sex andra nationella forskningsprogrammen är tio-åriga satsningar. Medel till livsmedelsprogrammet har dock bara anvisats till och med 2019.

Livsmedelsområdet är brett och forskningsfinansieringen har delvis varit splittrad. Formas bedömer att en substantiell forsknings- och innovationssatsning behövs för att stärka sektorn långsiktigt, bidra till ökad produktivitet och innovation i livsmedelskedjan samt hållbar produktion och konsumtion av livsmedel. Programmet ska samfinansieras med näringen och då är en tydlig prioritering i form av statlig finansiering angeläget.

För att kunna svara mot uppdraget och möta ambitionen i den nationella livsmedelsstrategin föreslår Formas en successiv uppbyggnad av programmet med ytterligare 35 miljoner kronor 2019 för att nå en nivå på 100 miljoner kronor årligen från 2020. För att kunna inkludera mer långsiktiga satsningar i programmet krävs besked snarast i denna fråga.